

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЛІТВІНЧУК АНАСТАСІЯ ПЕТРІВНА
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 343.35:351
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОСОБЛИВОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК
ФОРМИ ВИРІШЕННЯ СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ**
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня _____ бакалавр _____
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

А. П. ЛІТВІНЧУК
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
ДАНКЕВИЧ Євгеній Михайлович
(прізвище, ім'я, по батькові)

доктор економічних наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **ЛІТВІНЧУК Анастасія Петрівна**
допущена до захисту.

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я, прізвище)

«_____»

2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **ЛІТВІНЧУК Анастасія Петрівна** захистила
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ - _____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Настасія ПУГАЧОВА
(власне ім'я, прізвище)

АНОТАЦІЯ

ЛІТВІНЧУК А. П. – Особливості антикорупційної політики як форми вирішення суспільних проблем. Кваліфікаційна робота на правах рукопису – Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

Кваліфікаційна робота направлена на теоретико-методологічне обґрунтування особливостей антикорупційної політики в умовах суспільних трансформацій та необхідності вирішення ряду питань, пов'язаних з системністю корупції в Україні. Зроблено акцент на пріоритетах сучасної антикорупційної стратегії країни та програмах її реалізації, підкреслено необхідність змін в правовому та інституційному полі проведення антикорупційних заходів. В дослідженні визначено напрями трансформації інструментів антикорупційної політики для вирішення суспільних проблем.

Ключові слова: корупція, антикорупційна політика, суспільство, стратегія, трансформація, адміністрування, правове забезпечення, державне управління.

SUMMARY

LITVINCHUK A. – Peculiarities of anti-corruption policy as a form of solving social problems Qualification work on manuscript rights –Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 281 – Public management and administration. – Polissia National University, Zhytomyr, 2023.

The qualification work is aimed at the theoretical and methodological substantiation of the features of the anti-corruption policy in the conditions of social transformations and the need to solve a number of issues related to the systemic nature of corruption in Ukraine. Emphasis is placed on the priorities of the country's modern anti-corruption strategy and programs for its implementation, the need for changes in the legal and institutional framework of anti-corruption measures is emphasized. The study identifies the directions of transformation of anti-corruption policy tools to solve social problems.

Key words: corruption, anti-corruption policy, society, strategy, transformation, administration, legal support, public administration.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ РОЛІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У ВИРШЕННІ СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ	8
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	14
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	23
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАПРЯМУ ВИРШЕННЯ СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ	24
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	32
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Корупція залишається однією з основних проблем суспільства, шляхи вирішення якої, не можуть знайти уряди навіть самих розвинених країн. Корупція – це небезпечне соціальне зло, яке набуло системного характеру, а корупційна злочинність – це складне кримінологічне явище, що представляє собою систему злочинів, в яких спеціальним суб'єктом виступає посадова особа. Посадовці використовують службове становище і діють з корисливих цілей або особистої зацікавленості. Таким чином, корупція – це цілеутворююча система, що характеризує деформацію державної влади шляхом протиправного обміну владного ресурсу на економічну вигоду.

В таких умовах недостатньо звичайних заходів боротьби з явищем корупції. З точки зору кримінальної відповідальності корупційні порушення відносяться до таких, які погано розкриваються та досить важко доводити причетність посадових осіб до злочину. Тому так важливі превентивні заходи широкого спектру. Для усунення факторів, що забезпечують існування і стійкість корупції, необхідно адекватний цілям корупції вплив на ці фактори. Такий вплив, що приводить до зниження рівня корупції, і є метою антикорупційної політики держави.

Питання ролі антикорупційної політики у вирішенні суспільних проблем розглядалися в роботах українських та іноземних науковців в сфері публічного управління, а саме ці питання найшли відображення в працях Г. Буряка, А. Гальчинського, В. Гейєця, В. Журавського, Я. Кашуби, Ю. Ковбасюка, О. Маркєєва, М. Мельника, О. Михальченка, С. Рогульського, Б. Розвадовського, Н. Щура, Г. Беккера, Д. Белла, П. Друкера, Д. Кауфма, Д. Сороса. Разом з тим, в Україні посилюються корупційні процеси, вони набули системного характеру, торкнулись практично кожної сфери життєдіяльності людини, тому потрібно продовжувати дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних основ та особливостей реалізації антикорупційної політики

держави в напрямку вирішення основних суспільних проблем та розробку напрямів трансформації інструментів публічного управління процесом мінімізації корупційних ризиків. Поставлена мета визначає необхідність вирішення завдань:

- визначити роль антикорупційної політики у вирішенні суспільних проблем;

- характеристика особливостей антикорупційної політики в умовах суспільних викликів;

- аналіз інструментів управління та адміністрування антикорупційною політикою в Україні;

- оцінка основних складових антикорупційної стратегії та антикорупційних програм уряду;

- визначення напрямів трансформації механізмів адміністрування антикорупційною політикою в умовах нових суспільних викликів.

Об'єктом дослідження – є процес управління антикорупційною політикою держави.

Предмет дослідження – актуальні питання трансформації інструментів реалізації антикорупційної політики держави в умовах посилення геополітичних і соціально-економічних викликів в суспільстві.

Методи дослідження. В дослідженні було використано системний підхід та ряд загально-наукових і специфічних методів, які дали можливість проаналізувати теоретичні основи антикорупційної політики держави та визначити напрями трансформації інструментарію публічного управління. Застосовувались методи структурно-функціональні, математичні, статистичні, економіко-аналітичні, наукове абстрагування, діалектика, прийоми аналізу і синтезу, дедукції, аналогії, що дало можливість комплексно дослідити особливості антикорупційної політики в умовах суспільних викликів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у спробі автора розкрити напрями трансформації інструментів антикорупційної політики в контексті геополітичних та воєнно-економічних проблем, що виникли в

суспільстві в цілому і в кожній територіальній громаді.

Публікації. За темою дослідження приймала участь в двох науково-практичних конференціях Поліського національного університету, за результатами яких було надруковано дві тези.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ РОЛІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У ВИРІШЕННІ СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Сучасні теорії, що аналізують антикорупційну політику держави використовують інституційні характеристики країни та уряду, такі як верховенство права, чітко визначені антикорупційні норми та незалежні антикорупційні інституції з правоохоронними повноваженнями, щоб пояснити корупцію в державному секторі. Інституційна теорія «вивчає процеси та механізми, які формують структуру, норми, процедурні аспекти, керівні принципи соціальної поведінки» [5].

Що стосується розуміння корупції, інституційна теорія вносить соціальний контекст і забезпечує таксономію для розуміння того, як корупція може закріпитися в організаціях, установах та суспільстві, незважаючи на існування антикорупційних структур. Інституційна теорія вважає, що корупція впливає на характер, дизайн і прозорість політичної системи та її інститутів, змінює моральні устої в суспільстві. Водночас вона визнає, що взаємозв'язок між корупцією, інституціями, політичними системами, культурою та гендером є надзвичайно складним [6].

Значна кількість досліджень була зосереджена на взаємозв'язку між політичними інститутами, суспільними інтересами, потребами інститутів громадянського суспільства, бізнесу тощо з поширенням та рівнем корупції. Світовий банк провів нову оцінку викликів, з якими стикаються уряди та суспільство у боротьбі з корупцією, які інструменти застосовуються антикорупційними органами, чому, і як досягається поступовий прогрес у конкретних країнах і чому в інших його нема. Цей звіт показує позитивні приклади того, як країни прогресують у боротьбі з корупцією через реалізацію низки ініціатив, практичних заходів, об'єднавши всі зацікавлені сторони.

Звіт спирається на колективних експертів і співробітників Світового банку для розробки шляхів підвищення ефективності антикорупційних

стратегій в окремих секторах та за допомогою цільових інструментів політики. Він охоплює проблеми, виклики та тенденції у п'яти ключових тематичних сферах: державні закупівлі; Громадська інфраструктура; державні підприємства; митне адміністрування; та надання послуг у соціально значимих і пріоритетних секторах. Звіт робить акценти на таких актуальних проблемах, як прозорість, залучення громадян та впровадження інноваційних урядових технологій, обрані інструменти для побудови цілісності антикорупційної політики, роль та ефективність антикорупційних органів, податкової та аудиторської адміністрацій та системи правосуддя.

У ньому представлено приклади багатьох країн, які простежують історію антикорупційних зусиль країн за останні кілька десятиліть. Корупція на всіх рівнях усіх суспільств є поведінковим наслідком влади та жадібності, у більшості випадків носить прихований, опортуністичний, повторюваний характер, завдає уряду і суспільству могутнього супротиву, залежною від домінування негласних кодексів, це інструмент «тихого насильства» над громадянами. Описи фінансової корупції дають підстави її поділити на «велику», «політичну» та «дрібну», кожна з яких дає катастрофічні негативні наслідки на суспільство [24].

Суспільству для досягнення довгострокової ефективності, стійкості та надійності потрібна результативна антикорупційна політика, яка спроможна викоринити корупційні практики, запобігати поширенню корупційних ризиків, вона має бути передумовою суспільних ініціатив, що спрямують патріотично налаштованих громадян на боротьбу зі змінами клімату, зменшенням бідності, зменшенням ризику стихійних лих та воєнного втручання, забезпечення стійкості. Корупція, що існує на всіх рівнях усіх суспільства різною мірою, є поведінковим наслідком недоброчесної влади та жадібності в умовах неефективного управління, корупція це наслідок відсутності відповідного ступеня публічності дій посадових осіб.

В умовах воєнної агресії в Україні особливо дати оцінку її соціального впливу на стійкість системи, рівень життя громадян, зростання бідності та

розшарованості в суспільстві, наслідків корупційних дій для наступних поколінь. Не потрібно ждати закінчення війни, щоб визнати, що корупція та її наслідки суперечать базовим потребам у стійкості суспільства, посилює ерозію особистих здібностей та здібностей колективів, викликає незворотні негативні процеси в економіці, соціальній сфері тощо.

В умовах воєнного стану, як ніколи потрібно проводити глибокий аналіз соціальних передумов, що забезпечують стійкість і виживання суспільства, шляхи відновлення ресурсного потенціалу країни, імплементацію міжнародно прийнятих норм реалізації антикорупційної політики для побудови демократичного суспільства. Сьогодні, корупція в різних її проявах накладає широкомасштабні соціальні наслідки, особливо коли вона встановлена в довгостроковій перспективі до такої міри, що стала «нормальною», і коли її межі, впливи та наслідки досягають суспільних та побутових контекстів.

Корупція є причиною низького розвитку і посилює бідність, збільшує борги, недієздатність соціально-економічної системи, довготривалі корупційні практики в багатьох формах і протягом тривалого періоду часу негативно впливають на всі відтворювальні процеси в суспільстві, деформують суспільні відносини та цінності. В своїх численних проявах, які переважно є невидимі, зовні непомітні корупція поступово виснажує весь ресурсний потенціал, є причиною виснажливих, всеохоплюючих та проникаючих впливів на повсякденну поведінку, спосіб життя та добробут людей

Які б ресурси і зусилля суспільства не були б використані для досягнення цілей розвитку, забезпечення стійкості системи, це нівелюється під впливом засилля корупційних дій, які носять системний характер. Переважаюча недієздатність суспільства могла бути викликана різними обставинами, такими як: воєнні дії, тривалі політичні кризи, катастрофи та інші потрясіння, але корупція має значно більші наслідки або інші наслідки.

Нажаль і наш український досвід показує, що найбільш корумповані системи і є найбільш вразливими до всіх видів небезпек. Міжнародна стратегія ООН сьогодні доречно робить акцент на залежності між ступенем корупції в

країні і бідністю, занепадом економіки, руйнацією екології, воєнно-політичними викликами. Міжнародні інститути констатують, що країни з високим рівнем корупції в управлінні та інших сферах життєдіяльності людини руйнують незалежність бізнесу та комерційної діяльності, які є основними компонентами стійкості суспільства, забезпечують зростання добробуту, здібностей людини, суспільний розвиток.

Теорія стійкості, що виникла в кінці 20-го століття, передбачає формування системи радикальної самодостатності суспільства, автономію територій в прийнятті рішень і розпорядженні фінансами та ресурсами, орієнтацію на всебічний розвиток людини. Вимоги до стійкості суспільства передбачають здатність людей перемагати стресові явища, трансформуватись і адаптуватись до управління ризиками. Суспільству, щоб впоратися з кризами та катастрофами, демографічними, соціальними, культурними, економічними та політичними проблемами потрібна відсутність системної корупції та факторів, які можуть її викликати. Стійкі суспільства зможуть подолати вплив воєнної агресії, природних небезпек, соціальних та екологічних викликів, катастроф через прийняття дієвих заходів запобігання корупції, пошуку інноваційних механізмів реалізації антикорупційної політики [16].

Українському уряду, в умовах воєнного стану, потрібно адаптуватись до створення ресурсної бази для відновлення соціально-економічної системи, реалізувати концепцію змін, яка передбачає технологічні, економічні, поведінкові, соціальні, культурні та політичні зміни в суспільстві. Зовнішні ініціативи уряду, що застосовуються для досягнення стійкості громад, шляхом поліпшення умов життя, розвитку інфраструктури, раціонального використання ресурсного потенціалу можуть забезпечити всеосяжну стійкість в короткостроковій та довгостроковій перспективі, сприятимуть подоланню корупції. перспективі.

Вони можуть бути прямими або непрямими наслідками впливу корумпованого управління, це вимагає стійкості, достатнього потенціалу, який у більшості напрямів знищений російською агресією, або максимально

виснажений внаслідок екологічної катастрофи та її наслідків. Зневіра, а не стійкість, може стати реальністю, виражаючи не здібності, а інертну позицію суспільства в цілому та громадян в можливість подолати корупцію.

Рис.1.1. Індекс сприйняття корупції в світі

Джерело: [18].

Корупція, як «зловживання довіреною владою заради особистої вигоди», була класифікована як «велика», «політична» і «дрібна», залежно від кількості втрачених грошей і сектора управління, в якому вона відбувається. Міжнародні масштаби корупції, які щорічно переглядаються, ґрунтуються на внутрішньому сприйнятті корупції, як її спостерігає і переживає переважна більшість

населення, це методологія, за допомогою якої порівнюються сприйняття корупції в суспільстві, рис.1.1.

Рис.1.2 Динаміка індексу сприйняття корупції

Джерело: [9]

Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) обраховується Transparency International та рядом інших міжнародних інституцій та відображає спосіб вимірювання сприйняття корупції. При мінімальній оцінці – 0, корупція повністю заміняє державне управління, при 100 балах, корупції в суспільстві нема [10].

Міжнародні визначення та порівняння Transparency International, тим не менш, є основною порівняльною шкалою корупції та її визначенням, так як більшість корупційних дій створюють ієрархічну шкалу торгівлі, систему, яка гарантує, що витрати платників хабарів вищого рівня можуть бути відшкодовані за рахунок отримання хабарів від інших, а ті, хто нижче за шкалою, є одержувачами хабарів за надані послуги. В результаті, мільйони людей опиняються в нескінченній бідності та борговими зобов'язаннями за подальшу експлуатацію багатшими і могутнішими, на будь-якому рівні, ніж вони самі.

Українське населення сьогодні страждає від воєнного конфлікту, мільйони людей переїжджають як біженці та мігранти, перебувають у бідності, багато з них стали жертвами екологічної катастрофи, що накладає на органи управління всіх рівнів особливу відповідальність за боротьбу з корупцією.

Стабільні, рівноправні, справедливі відносини в громадах та регіонах потребують ефективних воєнних адміністрацій, які зможуть подолати бідність, підняти доходи, дати зелену вулицю бізнесу, подолати прояви корупції. Там, де політики опиняються при владі, щоб сприяти власним доходам, а слабкі адміністративні системи сприяють цьому, корупція стає причиною бідності, основною перешкодою на шляху до рівності та стійкості. Під час війни незаконні фінансові потоки та злиті з корупцією оборутки, через їх секретність, дають можливість ухилятися від сплати податків та уникати покарання, є джерелами особливо небезпечних корупційних діянь у величезних масштабах.

Гроші, незаконно взяті із зовнішнього фінансування, призначеного для цілей подолання наслідків воєнного втручання, відновлення територіальних громад, боротьбу з екологічним лихом можна прирівняти до кримінального злочину найвищого рівня. Такі корупційні діяння є причиною скорочення внутрішніх інвестицій в основні потреби громадян, відновлення житла, санітарії, охорони здоров'я та освіти, компенсування втрат від стихійних лих та соціальної недієздатність. Загальні витрати на боротьбу з корупцією у всіх сферах, тільки з 2000 по 2008 роки, склали приблизно 6,5 трильйонів доларів тільки по Програмах розвитку ООН, з них 197 мільярдів доларів, значна частка, була спрямована в країни, які найменш розвинені [12].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Широкомасштабна корупція в будь-якому секторі економіки, соціальній сфері, політиці може існувати лише завдяки політичній підтримці вищих посадових осіб, таким чином, бюрократичне чи інституційне відхилення від доброчесності при прийнятті управлінських рішень, викликає посилення корупційних дій на нижчих соціальних рівнях суспільства і є прямим відображенням проблем у тих, що знаходяться на верхніх рівнях адміністрування. Реалізація антикорупційної політики, в умовах воєнно-

політичних і соціально-економічних викликів, які мають місце в українському суспільстві, має стати основним пріоритетом регуляторних функцій держави, потребує комплексу заходів на всіх рівнях публічного управління, широкої участі громадянського суспільства.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Антикорупційна політика одна з центральних політик держави, яка повинна носити системний характер, здійснювати профілактичні функції, бути ідеологічно і науково обґрунтованою, реалізуватись на рівні прийняття рішень публічними органами усіх гілок влади, передбачати широке залучення суспільних інститутів, володіти механізмами і інструментами послідовного здійснення заходів соціального, економічного і правового контролю за публічними сферами життєдіяльності держави, з метою мінімізації корупційних ризиків, проявів корупції, попередження злочинності. Аналіз корупційних процесів показує, що корупція в Україні, це не ознака тільки сьогоденної історичної епохи, це глибокий багатовіковий процес, який прийняв системний характер. Серед причин такого широкого розмаху корупції в сучасній Україні можна виділити наступні:

- 1) кардинальна зміна державного устрою у зв'язку з розпадом СРСР;
- 2) насадження в суспільстві нових моральних цінностей, центральне місце серед них займає культ індивідуалізму і особисте збагачення;
- 3) проблеми економічного розвитку, соціально-економічна нерівність;
- 4) правова неграмотність значної частини населення країни;
- 5) неналежне виконання прийнятих законів і заходів з протидії корупції;
- 6) заплутаність, складність і можливість неоднозначного тлумачення діючих правових норм;
- 7) слабкість громадянського суспільства;
- 8) постійне ускладнення і модифікація форм і способів корупційних проявів, тощо [12].

Одним з превентивних напрямків боротьби з корупцією є розробка та впровадження антикорупційного законодавства та відповідних інститутів, що перешкоджає здійсненню державними службовцями корупційних обходок. З

2014 року особливо активно починається формування правової системи спрямованої на боротьбу з корупцією в суспільстві та державному секторі. Приймаються національні плани боротьби з корупцією. 2014 року Закон України «Про запобігання корупції», він формує ряд інститутів, що створюють нові елементи механізму протидії корупції [17].

Закон затвердив принципи, організаційні основ боротьби з корупцією, визначив пріоритетні напрями дій публічних органів по підвищенню результативності інструментів антикорупційної політики в Україні. Вперше в законі отримав своє юридичне визначення термін «корупція, як зловживання службовим становищем і повноваженнями, посадовим становищем, давання та одержання корупційної винагороди, Окомерційні підкупи з порушенням законних інтересів держави з метою отримати вигоду у грошовому, ціннісному, майновому еквіваленті » [20].

Даний закон встановлюється необхідність всім державним службовцям та органам місцевого самоврядування подавати декларацію про надходження фінансів, інформацію про джерела доходів та напрями витрат [15]. Ще одним найважливішим нововведенням стало те, що відомості про доходи та Омайно тепер представляють громадяни, які бажають обіймати державні посади. Важливою антикорупційною ініціативою є пропозиція стежити не тільки за доходами, а й за витратами чиновників, у зв'язку з чим, 15 травня 2015 року було прийнято Закон України «Про громадський контроль» [16].

Для виконання таких функцій антикорупційним органам потрібні фахівці з відповідними компетенціями і навичками. Антикорупційні заходи для чиновників (такі як декларування доходів, врегулювання конфлікту інтересів тощо), запропоновано поширити на співробітників інших централізованих фондів загальнодержавного призначення, медичного страхування, створюваних законом організацій і працюючих за контрактом на держоргани [8].

Одним з важливих інструментів набуття додаткових компетенцій є підвищення кваліфікації державних держслужбовців та посадових осіб місцевої влади, в посадові обов'язки яких входить боротьба з корупцією. Я вважаю, що

важливим чинником зростання компетенцій антикорупційних органів є освіта, так при навчанні на спеціальності публічне управління та адміністрування нам запропоновано було курс лекцій з протидії корупції, також проводились відповідні тренінги. Одним із пріоритетів стає загальна та професійна антикорупційна Просвіта.

Науково-дослідним установам необхідно провести наукові дослідження законодавства і правозастосовчої практики з багатьох питань, включаючи правову природу корупційних злочинів і бездіяльності відповідних інститутів, адміністративну відповідальність юридичних осіб за корупцію, організацію захисту заявників про корупцію, виконання Україною міжнародного законодавства з урахуванням національних особливостей. Українським засобам масової інформації потрібно забезпечити доступність і об'єктивність інформації, розробити порядок оприлюднення відомостей про доходи та витрати осіб і організацій, діяльність яких викликає суспільний інтерес та розмістити ці відомості на сайтах. Під публічною інформацією потрібно розуміти відображені і задокументовані інформаційні матеріали, що були отримані або створені органами влади при виконанні адміністративних функцій в межах своїх компетенцій, які передбачені законодавством, доступність інформації гарантована ст.34 Конституції України [17].

Державні та муніципальні органи влади ведуть активну боротьбу з корупцією, проте статистика невтішна, навіть не дивлячись що ситуація покращилася. На думку фахівців, рівень корупції, як і раніше виявляється досить високим і небезпечним для країни. Зокрема, залишаються вкрай високими показники корупційних дій регіональної влади та по місцевому самоврядуванню. Також є сфери, де ситуація погіршилася, як, наприклад, у сфері виконання покарання, судовій системі та у сфері використання «чорних адвокатів», складна ситуація залишається в органах внутрішніх справ. Таким чином, боротьба з однією з головних бід України, ведеться дуже активно, проте яскравих і видатних результатів на сьогоднішній день ми не бачимо, рис 2.1[18].

Рис.2.1. Динаміка індексу сприйняття корупції в Україні, 2021 рік

Джерело: [18].

Як видно з рисунка 2.1, Україна, порівняно з країнами східної Європи більше додала балів сприйняття корупції суспільством, але позиція залишається низькою. Боротьба з проявом корупції, в Україні здійснюється за допомогою різних методів: встановлення загальних законодавчих основ по боротьбі з корупцією, заходів з надання відомостей про доходи і витрат державних службовців і членів його сім'ї. Так само, одним з найважливіших і ефективних методів на сьогоднішній день є ротація кадрів.

Подальше вдосконалення механізму ротації кадрів передбачає удосконалення заходів щодо поліпшення механізму ротації кадрів на державній службі та органів місцевого самоврядування. Відділ кадрів відіграє найважливішу роль у боротьбі з проявом корупції, так як на даний відділ покладені повноваження з формування, набору, навчання, розвитку та управління персоналом.

Перспективним напрямом в реалізації антикорупційної політики є формування ЦНАПів, що мінімізує безпосереднє спілкування державних

службовців або органів місцевого самоврядування з одержувачами послуг, а, отже, і можливість вчинення корупційних правопорушень. Для успішної протидії корупції необхідно застосовувати сучасні технології, новітній досвід розвинених країн, які досягли значних успіхів у боротьбі з нею. Зважаючи на те, що корупція є явищем суспільним, то, так званий людський фактор, це невід'ємний елемент і обов'язковий атрибут корупційних дій, їх першопричина. Ряд вимог по підвищенню ефективності антикорупційних органів, приватизації, реформі судової влади, покращенню роботи спеціалізованих антикорупційних органів визначила для України Трансперенсі Інтернешнл, рис 2.2 [21].

Рекомендації Transparency International Ukraine на 2020 рік: Що виконала Україна з 5 пунктів?

**Рис.2.2. Динаміка виконання рекомендацій Україною визначених
Трансперенсі Інтернешнл**

Джерело: [21].

Закон України «Про запобігання корупції» визначає поняття протидія корупції як дії публічної влади, громадянськості, фізичних та юридичних осіб спрямованих на заходи по:

а) попередженню корупційних діянь, виявленню та подальшому усуненню її причин;

б) виявленню, попередженню, припиненню, розкриттю та розслідуванню правопорушень пов'язаних з корупцією;

в) мінімізацію наслідків корупції [20].

Положення, описані в інших законодавчих актах, дублюються в даному законі і конкретизуються щодо правового статусу державного службовця з урахуванням специфіки його здійснення. Для виключення виникнення ризиків корупційногенного характеру закон встановлює обмеження і заборони для державних службовців.

Окрема стаття приділяється врегулюванню конфлікту інтересів на державній службі. «Конфлікт інтересів – ситуація, коли особисті інтереси публічних службовців впливають або можуть впливати на об'єктивність управлінських дій і рішень і коли мають місце протиріччя між особистою зацікавленістю державного службовця і інтересами громадянського суспільства, здатними заподіяти шкоду громадянам, організаціям України» [20]. у Законі «Про державну службу» встановлюються заходи, які зобов'язані вжити роботодавець і державний службовець для недопущення виникнення конфлікту інтересів і заходи, які повинні прийматися якщо така ситуація виникла [19].

Для вирішення проблем, що ускладнюють практичну реалізацію антикорупційного законодавства, планується виконати наступні основні завдання:

1) розробити та впровадити в систему кваліфікаційних вимог вимоги до знання антикорупційного законодавства та навичок прийняття рішень у типових етично спірних ситуаціях для різних посад державної служби;

2) розробити Навчально-методичні матеріали, спрямовані на набуття державними службовцями базових знань про зміст антикорупційного законодавства, а також детальні методичні рекомендації щодо застосування окремих заходів протидії корупції;

3) сформувати систему регулярного моніторингу реалізації заходів протидії корупції у державних органах, у тому числі впливу реалізованих заходів на етичний клімат державного органу;

4) розробити і впровадити механізми, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підрозділів кадрових служб державних органів з профілактики корупційних та інших правопорушень, у тому числі на систематичне отримання та аналіз даних про їх діяльність, забезпечення міжвідомчої взаємодії;

5) розширити використання механізму ротації державних службовців [20].

Рис. 2.3. Результати опитування громадян про відношення до корупції

Джерело: [20].

В суспільстві є усвідомлення того, як впливають корупційні дії на суспільний розвиток. Так, 55% респондентів, які були опитані Фондом «Демократичні ініціативи», вважають, що боротьба з корупцією є найважливішим пріоритетом в управлінні країною, а для 44,4% опитаних корупція, це найбільша перешкода для вступу України в Європейський Союз. Підставою для такої оцінки громадянами пріоритетності антикорупційної політики, порівняно з іншими напрямками управлінських змін є зростання в Україні масштабів корупційних дій. Так, 39% респондентів особисто протягом останнього року мали справу з корупцією, а представники бізнесу показали ще

вищі показники, за підрахунками, 41% керівного складу великих компаній стикались з корупцією в організаційній діяльності [19].

Рис. 2.4. Частка респондентів, які мають досвід корупційних дій

Джерело: [19].

Як видно з рисунка 2.4 найбільша частка проявів корупції спостерігалась в сфері медицини, 31%, на другому місці освіта = 17%, наступні правоохоронні органи – 8%, житлово-комунальне господарство – 6% тощо.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Таким чином, можна сказати, що законодавство з регулювання антикорупційних технологій на державній службі охоплює всі сфери діяльності, в яких можуть виникнути ризики прояву корупції. Однак, не дивлячись на всі законодавчі установки, обмеження і відповідальності, що встановлюються нормативно-правовими актами, корупція залишається одним з головних проблем нашої держави по сьогоднішній день. Одним з найбільш можливих шляхів виходу з цієї ситуації, є подальше вдосконалення законодавства та використання інноваційних технологій на державній службі.

РОЗДІЛ 3.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАПРЯМУ ВИРІШЕННЯ СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Антикорупційна діяльність по регіонах України орієнтована на виконання стандартів, передбачених законодавством «Про запобігання корупції» та на налагодження взаємозв'язку програмних рішень в регіонах України з системою антикорупційних заходів по протидії корупції, які визначені Національною антикорупційною стратегією на 2023-2025 роки. Для реалізації Антикорупційної стратегії розроблено Державну антикорупційну програму на 2023-2025 роки, що забезпечує вирішення стратегічно важливих та фундаментальних завдань для розвитку України. Ці нормативно-правові акти покликані знизити рівень корупції, вони виступають дорожньою картою завершення суспільних реформ та модернізації діяльності органів публічної влади. Сьогодні найважливішими досягненнями реалізації антикорупційної політики в Україні є ухвалення Антикорупційної стратегії, це було важливою умовою надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС [19].

Владою проведено роботу по розробці та затвердженню Державної програми реалізації антикорупційної стратегії, вона покроково відображає можливості реформування суспільно важливих сфер, що мають найвищий рівень корупції. Інтеграція України в ЄС та НАТО, синхронізація цих інститутів з проблемами відновлення України посилюють питання невідворотності відповідальності за корупційні діяння тощо. Потрібна ефективна координація всіх зацікавлених сторін та посилення партнерства між владами структурами та громадянським суспільством для реалізації Програми [23]. Можна констатувати формування самостійного напрямку діяльності органів державної влади регіонів України в рамках реалізації державної антикорупційної політики.

В якості позитивних практик можна відзначити, що було сформовано спеціалізовані органи протидії корупції; активно реалізуються профілактичні

заходи на відомчому рівні і в муніципальних утвореннях; забезпечується доступність до управління діяльністю публічних органів; налагоджена методична робота щодо забезпечення протидії корупції; впроваджується система добровільного тестування громадян, які претендують на заміщення державної та муніципальної посади, а також посад державної та муніципальної служби тощо.

Серед багатьох апробованих у регіональній антикорупційній практиці засобів особливе місце займають програми (плани) протидії корупції, які, як правило, носять комплексний організаційно-правовий характер. Перші антикорупційні програми в регіонах України з'явилися в 90-х роках минулого століття як модний атрибут регіональної соціальної політики, спрямований на підвищення довіри населення до регіональних органів державної влади, а не як реальний інструмент протидії корупції. Хоча, окремі фахівці вже тоді побачили в антикорупційних програмах, за їх очевидної інструментальної обмеженості, взаємозв'язок та взаємодію з антикорупційними заходами, спосіб протидіяти корупційним діям на регіональному рівні [30].

В результаті регіональна антикорупційна політика отримала організаційний розвиток у багатьох регіонах України, де на рівні з регіональним антикорупційним законодавством стали прийматися регіональні антикорупційні програми, як інструмент організації та управління цим складним напрямом регіонального розвитку. Проблеми подолання корупції отримали офіційну реакцію з боку вищого політичного рівня, більшість регіонів України в спішному порядку приймають сьогодні організаційно-правове обґрунтування програмних документів на середньострокові перспективи аналогічні національним. В одних випадках глави областей та регіонів приймали регіональні документи у вигляді короткострокових планів, в інших вносили зміни в діючі регіональні антикорупційні програми або приймали нові [25].

Визначення завдань так само є дуже складним етапом у формуванні програм. Часто в регіональних антикорупційних програмах спостерігається

плутанина у співвіднесенні з цілями програми. Зазвичай завдання програми співвідносяться і відповідають основним напрямам і заходам програми, однак зустрічаються і такі суб'єкти, в яких завдання розходяться з заходами програми.

У зв'язку з цим можна завдання, які частіше зустрічаються в програмах:

- організація ефективних систем протидії корупційним діям;
- завдання, спрямовані на протидію корупції у сфері підприємництва;
- спрямованість антикорупційної політики на соціальну нетерпимість до корупції;
- завдання, спрямовані на боротьбу з проявами корупції у сфері державної служби;
- завдання, спрямовані на забезпечення прозорості в системі менеджменту територій;
- завдання, спрямовані на формування та вдосконалення антикорупційного законодавства регіонів України [29].

Вплив політичної волі, нав'язаної зверху держаними органами, відіграє велику роль при створенні програм протидії корупції на регіональному рівні. Якщо оцінювати ці програми в цілому то можна сказати що дані програми в основному розробляються, змінюються і доповнюються відповідно до держаним вимогами, а не є об'єктивною потребою протидії корупції як на рівні регіонів, так і на рівні підвідомчих установ державних органів регіонів України.

Часто зустрічаються протиріччя в програмах, недосяжні або важкодоступні цілі в майбутньому, пов'язаним саме з тим, що програми на рівні суб'єктів приймаються, тому що цього вимагає державний центр. Інша причина полягає в тому, що рідко при створенні програм залучаються фахівці в даній області і часто спостерігається низька професійна кваліфікація розробників програм. Зазвичай це представники державної влади регіонів країни. При розробці регіональних антикорупційних програм практично не залучаються кваліфіковані фахівці від інститутів громадянського суспільства.

Все це свідчить про те, що на регіональному рівні відбувається формування комплексної системи антикорупційної пропаганди як необхідного

елементу ефективної регіональної антикорупційної політики. Однак в різних регіонах цей процес протікає з різним ступенем активності і результативності [17]. Підводячи підсумок аналізу програм і всьому що викладено вище можна зробити наступні висновки:

Для підвищення якості антикорупційного планування та програмування на загальнодержавному, регіональному та муніципальному рівнях необхідно здійснити наступне.

По-перше, необхідна розробка стратегічних регіональних антикорупційних програм на довгострокові перспективи .

По-друге, потрібно продовжити наукові дослідження в області прогнозування і планування антикорупційної діяльності на різних рівнях з подальшою підготовкою модельного нормативного правового акту з організації та здійснення антикорупційного планування і програмування на рівні регіону України.

По-третє, почати реалізацію вже наявних освітніх програм з антикорупційного планування і програмування для різних категорій, що навчаються, з урахуванням антикорупційної практики їх успішної реалізації на державному, регіональному і муніципальному рівнях.

По-четверте, для підвищення якості розробки та ефективності реалізації антикорупційних програм регіонів України необхідне залучення кваліфікованих фахівців з громадських організацій та інших інститутів громадянського суспільства.

Першим напрямом антикорупційної профілактики названо формування в суспільстві нетерпимості до корупційної поведінки. Реалізація його пов'язана, перш за все, з підвищенням рівня правової культури, що досягається здійсненням правового виховання. Під правовим вихованням розуміють цілеспрямовану діяльність органів влади, громадських структур, засобів масової інформації, трудових колективів по формуванню правосвідомих громадян.

Антикорупційна спрямованість правового виховання заснована на підвищенні в суспільстві в цілому позитивного ставлення до права, його дотримання; підвищення якості знань про корупційну поведінку і заходи щодо їх запобігання; формування уявлення як у державних і муніципальних службовців, так і у громадян Про заходи юридичної відповідальності, які можуть застосовуватися в разі вчинення корупційних правопорушень.

Основною формою реалізації правового антикорупційного виховання, в рамках державної служби, можуть проводитись публічними органами слухання, наради, семінари, конференції антикорупційного спрямування. Також необхідне впровадження в практику антикорупційної освіти, тобто формування нетерпимості до корупційної поведінки. Важливим є приєднання цивільних службовців до антикорупційній пропаганді, насамперед через засоби масової інформації [27].

Поставлена нова мета, яка сформульована таким чином, щоб виключити можливість двоякого трактування і розбіжностей в його формулюванні. Відповідно до мети поставлені завдання, спрямовані на ефективну та своєчасну реалізацію програми, які співмірні з очікуваними результатами від реалізації відомчої програми з протидії корупції. Заходи змінені і доповнені новими кадровими технологіями, які сприяють ефективній боротьбі з корупцією. У програму додані заходи спрямовані на перевірку достовірності відомостей про витрати та їх відповідність доходам, що надаються державними службовцями. Так як виконання даної функції покладено на кадрову службу, включення заходів, з контролю за витратами державних службовців, в програму протидії корупції є обов'язковою умовою його ефективності [29].

Передбачені заходи на розробці та прийняттю «Кодексу етики державних службовців». Даний захід спрямований на створення етичних норм, що сприяють: прийняттю правильних рішень у спірних ситуаціях, відповідно до законодавства; запобіганню та недопущенню виникнення ситуацій конфлікту інтересів; створення етичних норм спрямованих на протидію корупції в цілому.

Проведення ефективної політики щодо попередження та протидії корупції на державній службі має бути спрямоване на:

- профілактику та попередження корупції, її проявів у всіх сферах життєдіяльності спільноти;
- активна співпраця з громадськими організаціями та ЗМІ у діяльності спрямованій на відкритість та доступність інформації;
- формування довірчого ставлення мешканців до державних службовців.

Удосконалення антикорупційних кадрових технологій забезпечить вирішення наступних завдань:

- розвиток організаційно-правової системи, спрямованої на реалізацію антикорупційної політики в країні;
- забезпечення доступності та відкритості інформації про діяльність державних органів, установ, відомств тощо;
- удосконалення технології підбору, розстановки та переміщення кадрів на державній службі;
- виявлення зони корупційного ризику та формування системи етики державних службовців;
- створення умов невідворотності відповідальності за вчинені корупційні правопорушення;
- формування в суспільстві нетерпимого ставлення до корупції [25].

Реалізація заходів пропонованого нами проєкту заходів з удосконалення кадрових технологій з протидії корупції в не вимагає серйозних фінансових витрат. Проєкт передбачає реалізацію заходів за такими основними напрямками:

1. Проведення моніторингу етичного клімату в державному органі з метою визначення рівня впливу на ціннісні установки і поведінку державних службовців. Головною метою даного заходу виступає виявлення ставлення державних службовців до можливих випадків прояву корупції, конфлікту інтересів тягне за собою виникнення відповідальності за такі порушення.

2. Розробка та впровадження «Кодексу етики співробітників державної служби». Положення Кодексу повинні бути спрямовані на: роз'яснення муніципальним службовцям про адміністративну та кримінальну відповідальність за корупцію на міжнародному, державному та регіональному рівнях; ситуацій конфлікту інтересів та механізмів його подолання; формування ясного уявлення про дії і прояви в діяльності муніципальних службовців, що розглядаються як корупційні.

3. Аналіз посадових обов'язків співробітників державних органів та органів місцевого самоврядування, їх участь у здійсненні державних функцій і реалізації повноважень державного органу, при призначенні на посаду в порядку ротації. Даний захід передбачає: проведення аналізу посадових обов'язків, участь державного службовця у здійсненні державних функцій та реалізації повноважень державного органу; проведення аналізу територіального переміщення в порядку ротації з метою недопущення збереження посадових обов'язків ротованих державних службовців; виявлення можливості прямого впливу на здійснення повноважень, які вони здійснювали на посадах які займали раніше.

4. Розробка та впровадження системи кваліфікаційних вимог державних службовців до знання антикорупційного законодавства. Здійснення заходу передбачається шляхом: розробки завдань різного рівня з питань протидії корупції для відбору кандидатів на заміщення; розробка методів оцінки відповідності державних службовців кваліфікаційним вимогам у сфері протидії корупції; розробка спеціалізованих програм і завдань для проведення оцінки антикорупційних знань і навичок при здійсненні атестацій державних службовців; відповідно до нових вимог, повинні бути актуалізовані і перезатверджені діючі посадові регламенти.

5. Впровадження механізмів додаткового внутрішнього контролю діяльності державних службовців, що заміщають корупціогенні посади, які можуть включати наступне: вимоги повідомляти в обов'язковому порядку відомості про контакти даної посадової особи з іншими особами зі службових

питань, крім обов'язкових адміністративних процедур і дій, закріплених в адміністративному і посадовому регламентах; види відповідальності за порушення обумовлених у контракті обмежень, а також у разі виявлення корупційних проявів у діях даної посадової особи; створення системи внутрішнього контролю, заснованої на механізмі службових перевірок.

6. Організація і проведення перевірки достовірності відомостей про витрати та їх відповідність доходам, що надаються державними службовцями. Включає в себе розробку детальних методичних рекомендацій щодо застосування окремих заходів з проведення перевірки достовірності та своєчасності надання відомостей про витрати, а так само їх відповідності доходам державного службовця.

7. Розробка навчально-методичних матеріалів, спрямованих на придбання державними службовцями базових знань про зміст антикорупційного законодавства. Реалізація даного заходу передбачає розробку навчальних курсів, що дозволяють отримати базові знання про існуючу систему заходів протидії корупції. Так само будуть створені електронні курси, навчання яким буде можливо з використанням мережі Інтернет, що в сучасних умовах пандемії та тотального карантину стає дуже актуальним, що в свою чергу дозволить здійснювати навчання на великих відстанях при відсутності державного службовця з якихось причин [30].

Проект сприятиме вжиттю заходів відповідальності щодо порушників використання бюджетів, у тому числі персональна відповідальність посадових осіб у сфері розпорядження коштами та майном; обмежаться умови для довільної діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема, встановиться чітка система процедур підготовки та прийняття адміністративних рішень та іншої адміністративної діяльності; скорегуються принципи муніципальної служби, визначаються механізми, що гарантують прозорість динаміки майнового стану осіб в період проходження ними муніципальної служби; впроваджуються більш чіткі підстави для заходів відповідальності (дисциплінарних стягнень) в системі муніципальної служби.

Очікувані результати реалізації запропонованих заходів:

- буде знижено рівень корупції при виконанні державних функцій і наданні державних послуг державними органами та в підвідомчих організаціях;
- буде удосконалена нормативно-правова база для ефективної протидії корупції;
- будуть розвинені організаційних заходів з попередження і профілактики корупції в органах державної влади та в підвідомчих організаціях;
- буде сформована система прозорості діяльності органів державної влади, підвищення інформованості населення країни «Про заходи з протидії корупції»;
- будуть розроблені і впроваджені технології ротації кадрів в діяльність державних органів, відомств і в підвідомчих організаціях;
- буде впроваджено «Кодекс етики державних службовців»;
- буде знижено число порушень державними службовцями трудової дисципліни;
- буде створено системи невідворотності відповідальності за вчинені діяння, які призвели до неефективного використання бюджетних коштів та державного майна [32].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Таким чином, в результаті ефективної антикорупційної стратегії знизяться витрати громадян і організацій на подолання адміністративних бар'єрів, а також зміцниться довіра громадян до діяльності органів державної служби. Показниками досягнення зазначених результатів реалізації проєктів можуть служити: кількість корупційних правопорушень публічними службовцями; рівень задоволеності заявниками якістю і доступністю державних послуг, що надаються державними органами. За вказаними

показниками досягнення результатів реалізації проєкту заходів, щоквартально має здійснюватися моніторинг. Контроль за реалізацією заходів відомчої програми повинен буде здійснюватися Національним агентством з питань державної служби. Відповідальність за своєчасне і якісне виконання заходів несуть їх виконавці.

ВИСНОВКИ

Боротьба з проявом корупції, в Україні здійснюється за допомогою різних методів: встановлення загальних законодавчих основ по боротьбі з корупцією, заходів з надання відомостей про доходи і витрат державних службовців і членів його сім'ї. Перспективним напрямком у реалізації антикорупційної політики є створення мережі центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) представлення державних і муніципальних послуг.

Законодавство з регулювання антикорупційних технологій на державній службі охоплює всі сфери діяльності, в яких можуть виникнути ризики прояву корупції. Однак, не дивлячись на всі законодавчі установки, обмеження і відповідальності, що встановлюються нормативно-правовими актами, корупція залишається одним з головних проблем нашої держави по сьогоднішній день. Одним з найбільш можливих шляхів виходу з цієї ситуації, є подальше вдосконалення законодавства та використання інноваційних технологій на державній службі.

Для підвищення якості антикорупційного планування та програмування на національному, регіональному та муніципальному рівнях необхідно здійснити наступне: необхідна розробка стратегічних регіональних антикорупційних програм, які можна іменувати по-різному – стратегії, концепції; продовження проведення наукових досліджень в області прогнозування і планування антикорупційної діяльності на різних рівнях з подальшою підготовкою модельного нормативного правового акту з організації та здійснення антикорупційного планування і програмування на рівні регіону; почати реалізацію вже наявних освітніх програм з антикорупційного планування і програмування для різних категорій, що навчаються, з урахуванням антикорупційної практики їх успішної реалізації на національному, регіональному і муніципальному рівнях; для підвищення якості розробки та ефективності реалізації антикорупційних програм регіонів

необхідне залучення кваліфікованих фахівців з громадських організацій та інших інститутів громадянського суспільства.

Проєкт заходів з протидії корупції сприятиме ефективному використанню антикорупційних кадрових технологій. Посилитися відповідальність посадових осіб за порушення антикорупційного законодавства. Обмежаться умови для довільної діяльності органів і посадових осіб. Буде встановлена встановиться чітка система процедур підготовки та прийняття управлінських рішень. Будуть впроваджуватися більш докладні методичні рекомендації, що регламентують кожен крок при виникненні корупціогенної ситуації. В цілому реалізація заходів намічених заходів призведе до ефективного виконання функцій державними службовцями та органами місцевого самоврядування і сприятиме зниженню корупції серед держаних службовців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bell D. The coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting. N.Y. : [s. n.], 1973. 400 p.
2. Bell D. The Year 2000 – The Trajectory of an Idea. Toward the Year 2000. Work in Progress. Ed. by D. Bell. Boston , 1968. 340 p.
3. Coomaraswamy A. (ed.) Essays in Post-Industrialism: A Symposium of Prophecy Concerning the Future of Society. London , 1914.
4. Penty A. Old Worlds for New : A Study of Post-Industrial State. London, 1917.
5. Penty A. Post-Industrialism. London, 1922.
6. Riesman D. Leisure and Work in Post-Industrial Society. Glencoe , 1958. P. 363–385.
7. Белл Д. Эпоха разобщенности: Размышления о мире XXI века. М. : Центр исслед. постиндустр. о-ва, 2007. 304 с.
8. Береза О. Д., Соловйов В. М., Економічні наслідки корупції в державному управлінні. *Наук. зап. Ін-ту законодавства Верхов. Ради України*. 2013. № 1. С. 154–158.
9. Береза О. Д. Особливості корупційних проявів у постіндустріальному суспільстві. *Економіка та держава : міжнар. наук.-прак. журн.* 2014. № 3. С. 139–143.
10. Бова А. Transparency International : індекс сприйняття корупції. *Політ. менеджмент*. 2004. № 1. Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=22&-c=229>.
11. Болл Ф. Критическая масса: как одни явления порождают другие : Гелеос, 2008. 522 с.
12. Борьба с коррупцией в сфере государственных услуг. Хроника реформ в Грузии; Междунар. ассоциац. развития. Washington : The World Bank, 2012. 108 с.
13. Візір А. М. До питання про створення контрольного механізму

конвенції ООН проти корупції: співвідношення глобального та регіонального механізмів. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. Вип. 1. Луганськ : Луган. держ. ун-т внутр. справ, 2007. С. 63–70.

14. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Міжнародно-правові акти у сфері протидії корупції : зб. док. пер. з іноз. мов / заг. ред. В. М. Литвина. Київ : Парламент. вид-во, 2012. 624 с.

15. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : [Конвенція ООН, Міжнар. док. від 5 листоп. 2000 р.] // Міжнародно-правові акти у сфері протидії корупції : зб. док. / пер. з іноз. мов / заг. ред. В. М. Литвина. – Київ : Парламент. вид-во, 2012. 624 с.

16. Конституція України [Електронний ресурс] : [Основний Закон України від 28 чер. 1996 р. (із змінами, внесеними згідно з 4-ма законами України в 2004– 2014 рр.)] // Верховна Рада України: офіц. веб-сайт. – 2014. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

17. Кравченко С. О. Технологічні аспекти впровадження суспільних реформ [Електронний ресурс]. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2013. Вип. 13. С. 164-178. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/tppd_2013_13_14.pdf.

18. Поуп Дж. Боротьба з корупцією : елементи системи державної невідкупності. Рівне : ТОВ “Планета-друк”, 2011. 488 с.

19. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699] // Офіц. вісн. України. 2014. 7 листоп. (№ 87). С. 134. Ст. 2473.

20. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 7 квіт. 2011 р. № 3206 (Закон витратив чинність на підставі Закону № 1700-VII від 14 жовт. 2014 р.) // Офіц. вісн. України. 2011. 20 черв. (№ 44). С. 9. – Ст. 1764.

21. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції: [Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V] // Офіц. вісн. України. 2006. 15 листоп. (№ 44). С. 10. Ст. 2938.

22. Про ратифікацію Кримінальної Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією : Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 252-V Офіц. вісн. України. 2006. 15 листоп. (№ 44). С. 41. Ст. 2939.
23. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700 . Офіц. вісник України. 2014. 7 листоп. (№ 87). С. 156. Ст. 2474.
24. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы : пер. с англ. М. : Логос, 2003. 356 с.
25. Семиноженко В. П. Україна: шлях до індустріальної цивілізації. Харків : Константа, 2005. 360 с.
26. Соловйов В. М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України : монографія. Київ : Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2012. 508 с.
27. Соловйов В. М. Історична генеза корупції. *Наук. зап. Ін-ту законодавства Верхов. Ради України*. 2011. № 5 (8). С. 22–26.
28. Сорос Дж. Алхимия финансов. М. : Инфра-М, 2001. – 416 с.
29. Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар до Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”. Київ : Атіка, 2011. 424 с.
30. Толкованов В. В. Пріоритетні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії проявам корупції. *Аналітика і влада*. 2011. № 4. С. 17–23.
31. Ульбашев Т. К. Коррупция в органах государственной власти, причины возникновения и меры противодействия (международный опыт). *Государственный аудит. Серия право и экономика*. 2012. № 3. С. 161–168.
32. Фоміна М. В., Кузьменко В. В. Сутність, форми і класифікація корупційних відносин. *Економічний вісник ун-ту*. 2013. Вип. 21 (1). С. 182–186.